

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน

ดนตรี

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

ผู้เรียบเรียง

ดร.นิพัทธ์ กาญจนะหุต

ผู้ตรวจ

ดร.สยา ทັນตะเวช

อาจารย์วรรณะ ตันเจริญผล

อาจารย์วีระกิจ สุวรรณพิทักษ์

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชาลัมพก์ เหล่าวานิช

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.)

๑๒๕๖/๙ ถนนนครไชยศรี แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

โทร. ๐-๒๒๔๓-๘๐๐๐ (อัตโนมัติ ๑๕ สาย), ๐-๒๒๔๑-๘๙๙๙

แฟกซ์ : ทุกหมายเลข, แฟกซ์อัตโนมัติ : ๐-๒๒๔๑-๔๑๓๑, ๐-๒๒๔๓-๗๖๖๖

website : www.iadth.com

สงวนลิขสิทธิ์

บริษัท พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด

พ.ศ. ๒๕๖๘

พิมพ์ครั้งที่ ๑ จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม

ISBN : 978-616-05-5139-2

คำนำ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ได้จัดทำตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับวงดนตรีสากล เครื่องหมายและสัญลักษณ์ทางดนตรี เทคนิคและการประเมิณงานดนตรีสากล สร้างสรรค์และประยุกต์งานดนตรี สังคีตกวีไทย ดนตรีกับสังคม

เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้สอนและผู้เรียน หนังสือเรียนเล่มนี้จึงได้จัดทำเนื้อหาที่ทันสมัย นอกจากนี้ยังได้สอดแทรกข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จุดประกายความคิด ทักษะชีวิตและอาชีพ รักษ์โลก ปลอดภัยไว้ก่อน เพิ่มเติมเสริมความรู้ กิจกรรมพัฒนาความสามารถในการอ่าน คำศัพท์น่ารู้ โครงการสัณวัตกรรม และผังสรุปสาระสำคัญสู่การสร้างความรู้

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเรียนเล่มนี้จะช่วยพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

หน้า

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ วงดนตรีสากล

๕

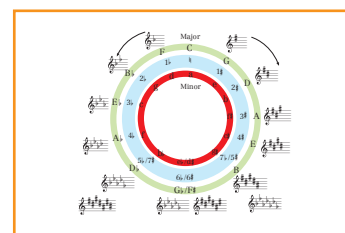

ประเภทและการจัดวงดนตรีสากล

๖

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เครื่องหมายและสัญลักษณ์ทางดนตรี

๒๓

เครื่องหมายกำหนดบันไดเสียง

๒๕

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เทคนิคและการประเมิณงานดนตรีสากล

๓๑

- เทคนิคและการถ่ายทอดอารมณ์เพลงด้วยการขับร้อง บรรเลงเครื่องดนตรีเดี่ยวและรวมวง
- เกณฑ์ในการประเมินผลงานทางดนตรี

๓๒

๓๔

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ สร้างสรรค์และประยุกต์งานดนตรี

๔๔

- ปัจจัยในการสร้างสรรค์ผลงานดนตรีในแต่ละวัฒนธรรม ๔๕
- การนำดนตรีไปประยุกต์ใช้ในงานต่าง ๆ ๕๒

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ สังคีตกวีไทย

๔๙

ประวัติและผลงานของสังคีตกวีไทย

๖๐

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖ ดนตรีกับสังคม

๗๑

- บทบาทดนตรีในการสะท้อนสังคม ๗๒
- แนวทางและวิธีการในการส่งเสริมอนุรักษ์ดนตรีไทย ๗๕

อภิธานศัพท์

๘๐

บรรณานุกรม

๘๔

หน่วยการเรียนรู้ที่

วงดนตรีสากล

ผังสาระการเรียนรู้

ประเภทและการจัดวงดนตรีสากล

- วงแชมเบอร์มิวสิก
- วงออร์เคสตรา
- วงซิมโฟนิคแบนด์
- วงมาร์ชชิ่งแบนด์
- วงปิกแบนด์
- วงคอมโบ
- วงชาโดว์
- วงสตริงคอมโบ

วงดนตรีสากล

ตัวชี้วัดระหว่างทาง

๑. เปรียบเทียบรูปแบบของบทเพลงและวงดนตรีแต่ละประเภท (ศ ๒.๑ ม.๔-๖/๑)
๒. จำแนกประเภทและรูปแบบของวงดนตรีทั้งไทยและสากล (ศ ๒.๑ ม.๔-๖/๒)

สาระการเรียนรู้แกนกลาง

๑. การจัดวงดนตรี
 - การใช้เครื่องดนตรีในวงดนตรีประเภทต่าง ๆ
 - บทเพลงที่บรรเลงโดยวงดนตรีประเภทต่าง ๆ
๒. ประเภทของวงดนตรีสากล

สาระสำคัญ

วงดนตรีสากลแต่ละประเภทมีลักษณะการใช้เครื่องดนตรีและการบรรเลงบทเพลงที่แตกต่างกัน เป็นสิ่งที่สร้างความเพลิดเพลินใจให้กับผู้ฟัง

ที่มา : Igor Bulgarin (๒๕๖๐)

วงดนตรีสากล

จุดประกายความคิด

ที่มา : Rabunco (ม.ป.ป.)

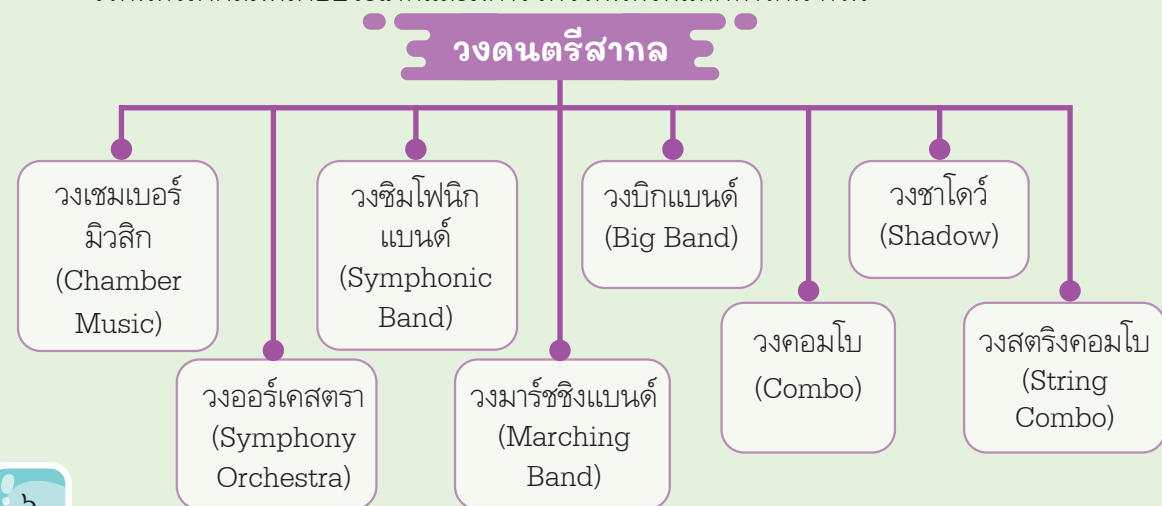
นักเรียนคิดว่าวงดนตรีในภาพเกี่ยวข้องกับการแสดงประเภทใดบ้าง

ประเภทและการจัดวงดนตรีสากล

วงดนตรีสากลในแต่ละประเภทจะมีลักษณะการประสมวงที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งคีตกวีในแต่ละยุคสมัยได้สร้างสรรค์ผลงานสำหรับการบรรเลงด้วยวงดนตรีในรูปแบบต่าง ๆ ตามความนิยมของแต่ละยุคสมัย ลักษณะการบรรเลงของวงดนตรีสากลจะมีนักดนตรีตั้งแต่ ๒ คน ไปจนถึงร้อยคน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทของวงดนตรีด้วย

วงดนตรีสากลมีหลายประเภทและมีการจัดวงดนตรีที่ต่างกันไป ดังนี้

๑. วงแชมเบอร์มิวสิก (Chamber Music)

เรื่อง

วงแชมเบอร์มิวสิก

วงแชมเบอร์มิวสิก (Chamber Music)

ที่มา : Nitikornmusic (๒๕๕๔)

วงแชมเบอร์มิวสิก จัดเป็นการผสมวงดนตรีของตะวันตกประเภทหนึ่ง มีความเป็นมายาวนานนับตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ ๑๔ หรือยุคกลาง (Middle Age) เป็นต้นมา การประสมวงลักษณะนี้พบได้ในบทเพลงประเภทโมเท็ต (Motet) และแมดริกัล (Madrigal) ซึ่งเป็นบทเพลงขับร้องที่มีการประสมเครื่องดนตรีมาบรรเลงประกอบในการขับร้อง

นับตั้งแต่กลางศตวรรษที่ ๑๔ จนถึงต้นศตวรรษที่ ๑๖ เครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย (String) และเครื่องลม (Wind) ได้ถูกนำเข้ามาบรรเลงร่วมกับการขับร้อง

ในศตวรรษที่ ๑๖ แชมเบอร์มิวสิก จะหมายถึง ดนตรีที่บรรเลงในบ้าน คฤหาสน์ของขุนนางสำหรับเจ้านายชั้นสูง ใช้บรรเลงในห้องโถงหรือสถานที่ที่มีขนาดไม่ใหญ่โต มีผู้ฟังไม่มาก บางยุคสมัยก็นิยมแสดงในสวนหย่อม ซึ่งต่างจากดนตรีศาสนาจักรที่บรรเลงในวัด (โบสถ์) หรือดนตรีที่ประกอบการแสดงบนเวทีและบรรเลงในโรงละคร

ในปัจจุบัน แชมเบอร์มิวสิก หมายถึง บทเพลงสำหรับบรรเลงโดยวงดนตรีเล็ก ๆ โดยผู้บรรเลงในแต่ละแนวทำนองจะใช้เพียงคนเดียว ซึ่งรูปแบบวงนี้พัฒนาขึ้นในยุคคลาสสิก โดยคีตกวีเอกไฮเดิน (Haydn) โมซาร์ท (Mozart) และเบโธเฟน (Beethoven)

• การจัดวงและการใช้เครื่องดนตรีในวงแชมเบอร์มิวสิก

วงแชมเบอร์มิวสิกเป็นวงดนตรีขนาดเล็ก เหมาะสำหรับบรรเลงในห้อง มีผู้บรรเลงตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป แต่ไม่เกิน ๔ คน นิยมบรรเลงในงานรื่นเริงต่าง ๆ เช่น งานเลี้ยงสังสรรค์

มีเพลงบรรเลง (Instrumental Music) หมายถึง เพลงที่ใช้เครื่องดนตรีบรรเลงล้วน ๆ ไม่มีการขับร้อง ให้เสียงของเครื่องดนตรีแต่ละชนิดถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกได้อย่างเต็มที่ ซึ่งวงแต่ละกลุ่มจะมีชื่อเรียกแตกต่างกันตามจำนวนของผู้บรรเลง ดังนี้

๑. วงกลุ่ม ๒ คน	เรียกว่า	ดูเอ็ต (Duet) หรือ ดูโอ (Duo)
๒. วงกลุ่ม ๓ คน	เรียกว่า	ตรีโอ (Trio)
๓. วงกลุ่ม ๔ คน	เรียกว่า	ควอร์เท็ต (Quartet)
๔. วงกลุ่ม ๕ คน	เรียกว่า	ควินเท็ต (Quintet)
๕. วงกลุ่ม ๖ คน	เรียกว่า	เซกซ์เท็ต (Sextet)
๖. วงกลุ่ม ๗ คน	เรียกว่า	เซปเท็ต (Septet)
๗. วงกลุ่ม ๘ คน	เรียกว่า	ออกเท็ต (Octet)
๘. วงกลุ่ม ๙ คน	เรียกว่า	โนเน็ต (Nonet)

ตัวอย่างการจัดวงชมเบอร์มิวสิก จะเรียกชื่อตามชนิดของเครื่องดนตรีและจำนวนของผู้บรรเลง ดังตัวอย่าง

วงสตริงควอร์เท็ต (String Quartet)

ประกอบด้วยเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย คือ ไวโอลิน ๒ คัน วิโอลา ๑ คัน และเชลโล ๑ คัน

วงสตริงควอร์เท็ต
ที่มา : John Terauds (๒๕๕๕)

วงแซ็กโซโฟนควอร์เท็ต (Saxophone Quartet)

ประกอบด้วยเครื่องดนตรีตระกูลแซ็กโซโฟน ได้แก่ โซปราโนแซ็กโซโฟน อัลโตแซ็กโซโฟน เทเนอร์แซ็กโซโฟน และบาริโตนแซ็กโซโฟน

วงแซ็กโซโฟนควอร์เท็ต
ที่มา : From the Top (๒๕๕๒)

วงสตริงควินเท็ต (String Quintet)

ประกอบด้วยไวโอลิน ๒ คัน วิโอลา ๑ คัน เชลโล ๑ คัน และดับเบิลเบส ๑ คัน

วงสตริงควินเท็ต
ที่มา : Thanchanokfang (๒๕๕๘)

วงเปียโนตรีโอ (Piano Trio)

ประกอบด้วยไวโอลิน ๑ คัน เชลโล ๑ คัน และเปียโน ๑ หลัง

วงเปียโนตรีโอ
ที่มา : Sandro Dandria (๒๕๖๖)

๒. วงออร์เคสตรา (Symphony Orchestra)

วงออร์เคสตรา หรือวงซิมโฟนีออร์เคสตรา (Symphony Orchestra) เป็นวงดนตรีที่ประกอบด้วยเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย เครื่องเป่าลมไม้ เครื่องเป่าลมทองเหลือง และเครื่องกระทบ

ในกลางคริสต์ศตวรรษที่ ๑๖ เมื่อเริ่มมีการแสดงโอเปร่าเกิดขึ้น จึงเริ่มมีการกำหนดจำนวนเครื่องดนตรี เพื่อต้องการให้การบรรเลงมีความเหมาะสมกลมกลืนกับเสียงของนักร้องโอเปร่า เช่น ในการแสดงโอเปร่า เรื่อง ออร์เฟโอ (Orfeo) ของมอนเตแวร์ดี (Monteverdi) ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนางวงออร์เคสตรา

ในระยะแรกรูปแบบของวงจะเป็นวงเครื่องสาย (String Orchestra) มีจำนวนผู้เล่นประมาณ ๑๐-๒๕ คน

ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ วงออร์เคสตราได้มีการเพิ่มเครื่องเป่าลมไม้ และในช่วงปลายสมัยบาโรก ผู้ประพันธ์เพลงนิยมบอกจำนวนเครื่องดนตรีไว้ในบทเพลงอย่างละเอียด นอกจากนี้ยังได้เพิ่มเครื่องเป่าลมทองเหลือง และเครื่องกระทบไว้ในวงออร์เคสตราอีกด้วย

การประสมวงออร์เคสตราในช่วงราวกลางคริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ เครื่องดนตรีหลักของวงออร์เคสตราจะเป็นเครื่องสาย ซึ่งต่อมาในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ ได้เพิ่มเครื่องเป่า เช่น ทรัมเป็ต และเครื่องกระทบ เช่น ทิมพานี ไว้ในวงด้วย ในตอนกลางคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ การประสมวงออร์เคสตรา มีความเป็นมาตรฐานขึ้น คือ การนำเครื่องเป่าลมไม้เข้ามาประสมในวง โดยนำฟลูตมาใช้แทน ขลุ่ยริคอร์เดอร์ รวมถึงเพิ่มคลาริเน็ตในวงดนตรีด้วย

ในตอนต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ เครื่องเป่าลมไม้และเครื่องเป่าลมทองเหลืองได้ถูกพัฒนาให้มียุทธศาสตร์ในการบรรเลงเพิ่มมากขึ้น วงออร์เคสตราเริ่มมีขนาดวงที่ใหญ่ขึ้น รวมถึงมีเทคนิคการบรรเลงใหม่ ๆ ซึ่งได้พัฒนาขึ้นเรื่อยมาจนคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ จนถึงปัจจุบัน

วงออร์เคสตรา

ที่มา : Ferenc Szelepcsényi (๒๕๕๔)

๒.๑ การจัดวางและการใช้เครื่องดนตรีในวงออร์เคสตรา

การจัดวางออร์เคสตรา แบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ ดังนี้

๑) วงแชมเบอร์ออร์เคสตรา (Chamber Orchestra)

วงแชมเบอร์ออร์เคสตรา
ที่มา : Igor Bulgarin (๒๕๖๑)

วงแชมเบอร์ออร์เคสตรา หมายถึง วงดนตรีที่ประสมวงด้วยเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย โดยมีผู้บรรเลงจำนวน ๑๖-๒๐ คน

๒) วงซิมโฟนีออร์เคสตรา (Symphony Orchestra)

วงซิมโฟนีออร์เคสตรา ประกอบด้วยเครื่องดนตรีทุกประเภท คือ เครื่องสาย เครื่องเป่าลมไม้ เครื่องเป่าลมทองเหลือง เครื่องกระทบ และเครื่องลิ่มนิ้ว โดยจะแบ่งขนาดของวงออกเป็น ๓ ลักษณะ ดังนี้

- ▶ วงขนาดเล็ก จะใช้ผู้บรรเลงประมาณ ๔๐-๖๐ คน
- ▶ วงขนาดกลาง จะใช้ผู้บรรเลงประมาณ ๖๐-๘๐ คน
- ▶ วงขนาดใหญ่ จะใช้ผู้บรรเลงประมาณ ๘๐ คนขึ้นไป

วงซิมโฟนีออร์เคสตรา (Symphony Orchestra) รูปแบบวงขนาดใหญ่
ที่มา : Guangzhou Symphony Orchestra (ม.ป.ป.)

๒.๒ บทเพลงที่บรรเลงโดยวงออร์เคสตรา

บทเพลงที่ใช้บรรเลงกับวงออร์เคสตรา จะเป็นเพลงประเภทซิมโฟนี คอนแชร์โต โอเปร่า และเพลงร้องเกี่ยวกับศาสนา ซึ่งบทเพลงที่บรรเลงจะแตกต่างกันไปตามความต้องการของผู้ประพันธ์เพลง

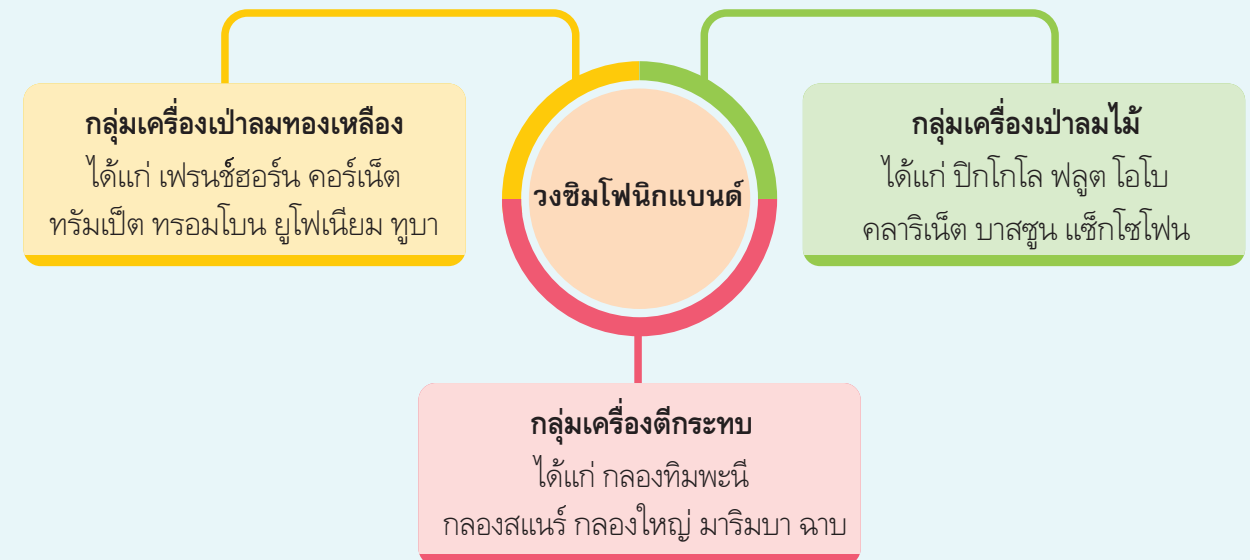
๓. วงซิมโฟนิคแบนด์ (Symphonic Band)

วงซิมโฟนิคแบนด์ หรือวงดุริยางค์เครื่องเป่าประเภทหนึ่งบรรเลง เป็นวงดนตรีที่หนึ่งบรรเลงและมีผู้อำนวยเพลงคอยควบคุมวงดนตรี ใช้เครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าเป็นหลัก อาจมีเครื่องสายเสียงต่ำมาร่วมบรรเลง เช่น ดับเบิลเบส นิยมใช้บรรเลงในห้องประชุม หรือห้องแสดงดนตรี

วงซิมโฟนิคแบนด์
ที่มา : Lbassmanl (๒๕๕๗)

๓.๑ การจัดวางและการใช้เครื่องดนตรีในวงซิมโฟนิคแบนด์

๓.๒ บทเพลงที่บรรเลงโดยวงซิมโฟนิคแบนด์

บทเพลงที่มักเป็นบทเพลงทุกประเภทที่ประพันธ์หรือเรียบเรียงเสียงประสานขึ้นสำหรับวงซิมโฟนิคแบนด์โดยเฉพาะ

๔. วงมาร์ชชิงแบนด์ (Marching Band)

วงมาร์ชชิงแบนด์ หรือวงดุริยางค์เครื่องเป่าประเภทเดินบรรเลง เป็นวงดนตรีที่นิยมบรรเลงกลางแจ้ง ใช้บรรเลงนำขบวนพาเหรด สนามกีฬา หรืองานเฉลิมฉลอง เพื่อสร้างความสนุกสนาน แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. แตรวง (Brass Band)

แตรวง มี ๒ ความหมาย

↓ Brass Band (สากล) คือ วงที่ประกอบด้วยเครื่องดนตรีประเภทเครื่องทองเหลือง และเครื่องกระทบ เหมาะสำหรับใช้บรรเลงกลางแจ้ง มาตรฐานของอังกฤษใช้เครื่องดนตรี ๒๖ ชิ้น

↓ แตรวงในประเทศไทย เครื่องดนตรีจะไม่ใช้แค่เครื่องทองเหลืองกับเครื่องกระทบเท่านั้น แต่จะใช้เครื่องที่หาได้ง่ายมาผสมกัน หรืออาจจะผสมกับเครื่องดนตรีพื้นบ้านอย่างกลองยาวก็ได้ และใช้ประกอบในงานแห่ต่าง ๆ เช่น แห่นาค แห่เทียนพรรษา

แตรวง

ที่มา : Sunipix55 (๒๕๕๗)

๒. วงโยธวาทิต (Military Band)

โยธวาทิต ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง วงดนตรีที่บรรเลงโดยทหาร วงโยธวาทิตคล้ายกับวงซิมโฟนิคแบนด์ แต่ต่างกันตรงที่วงโยธวาทิตจะใช้ประกอบการเดินแถวสวนสนาม และนั่งบรรเลง แตรวงซิมโฟนิคแบนด์จะนั่งบรรเลง แต่เดิมวงโยธวาทิตจะใช้บรรเลงสำหรับการเดินแถวของทหาร ปลูกใจทหาร ต่อมาได้แพร่หลายและนำมาใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ

วงโยธวาทิต

ที่มา : Rapax (๒๕๖๑)

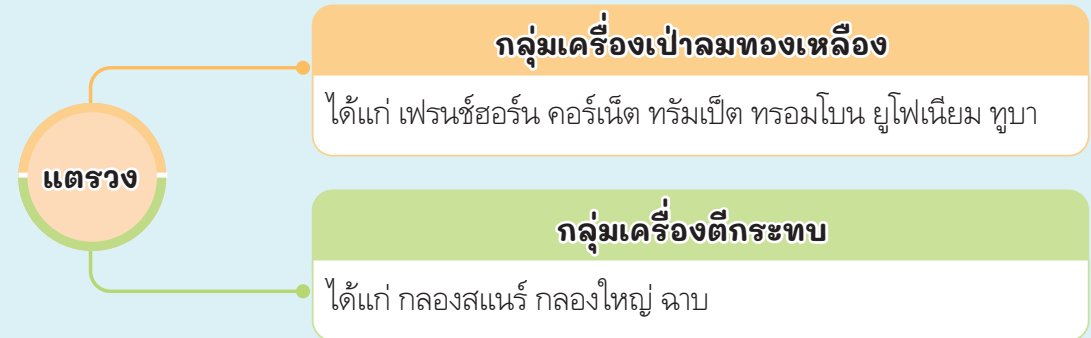

เรื่อง

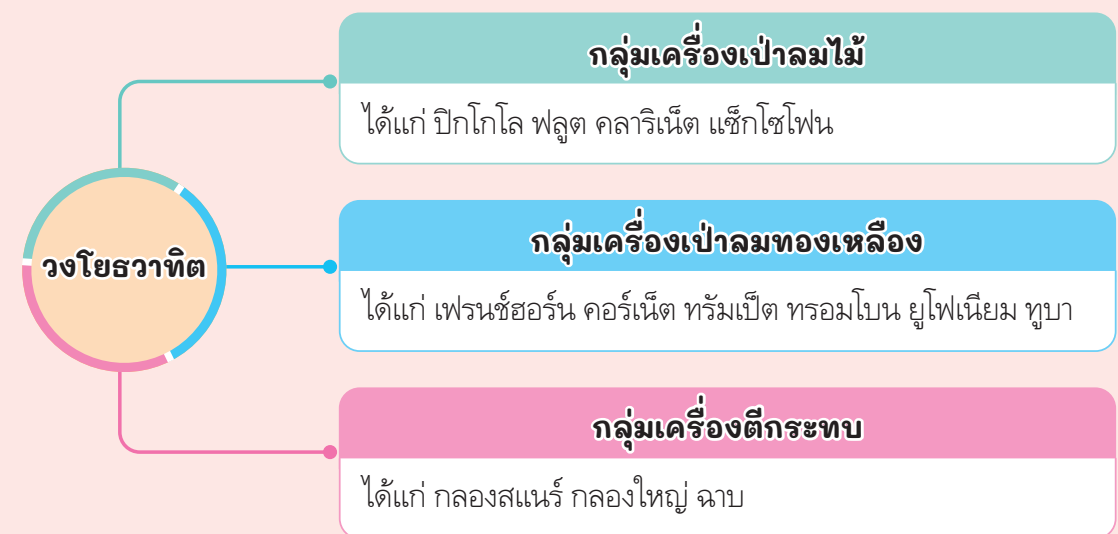
วงมาร์ชชิงแบนด์

๔.๑ การจัดวงและการใช้เครื่องดนตรีในวงมาร์ชชิงแบนด์

๑) แตรวง

๒) วงโยธวาทิต

๔.๒ บทเพลงที่บรรเลงโดยวงมาร์ชชิงแบนด์

บทเพลงที่มักเป็นบทเพลงทั่วไป เพลงมาร์ชต่าง ๆ

๕. วงบิกแบนด์ (Big Band)

วงบิกแบนด์ คือ วงดนตรีแจ๊สประเภทหนึ่ง เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา ราว ค.ศ. ๑๙๒๐ นักดนตรีแจ๊สทั้งหลายมีความคิดที่จะทำให่วงดนตรีแจ๊สทัดเทียมกับ ดนตรีคลาสสิก ดังเช่น วงออร์เคสตรา ซึ่งเป็นวงดนตรีขนาดใหญ่ที่ได้พัฒนามาช้านาน จึงได้รวมตัวกันบรรเลงด้วยจำนวนนักดนตรีที่มากกว่าที่เคยรวมตัวกันมา คือ ประมาณ ๑๒-๑๗ คน ซึ่งแต่เดิมนักดนตรีแจ๊สจะมีนักดนตรีประมาณ ๔-๘ คน เท่านั้น

เรื่อง
วงบิกแบนด์

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช
บรมนาถบพิตร ขณะทรงดนตรีในวงแจ๊สกับวงเบนนี กู๊ดแมน
ที่มา : Gigolo (๒๕๖๐)

เมื่อกล่าวถึงดนตรีบิกแบนด์ โดยทั่วไปหมายถึง ดนตรีแจ๊สในยุคคลิง (Swing Era) ระหว่าง ช่วงทศวรรษ ๑๙๓๐-๑๙๔๐ ซึ่งดนตรีในยุคนี้จะบรรเลงด้วยจังหวะสวิงอันเร้าแรงและมีการแสดงเดี่ยว แบบการบรรเลงเชิงปฏิภาณ หรือที่เรียกว่า **โซโลอิมโพรไวเซชัน (Solo Improvisation)** อย่างเต็มที่ ตัวอย่างวงบิกแบนด์ ได้แก่ วงของเกล็นน์ มิลเลอร์ (Glenn Miller) เวย์น คิง (Wayne King) เฟร็ดดี มาร์ติน (Freddie Martin) และกาย ลอมบาร์โด (Guy Lombardo)

วงบิกแบนด์ของเกล็นน์ มิลเลอร์
ที่มา : Andre Volkmann (๒๕๖๖)

วงบิกแบนด์ของเวย์น คิง
ที่มา : Mehdi EL AKARI (๒๕๖๕)

วงบิกแบนด์ของเฟร็ดดี มาร์ติน
ที่มา : Discogs (ม.ป.ป.)

วงบิกแบนด์ของกาย ลอมบาร์โด
ที่มา : Shawlocal (๒๕๖๑)

๕.๑ การจัดวงและการใช้เครื่องดนตรีในวงบิกแบนด์

วงบิกแบนด์ ประกอบด้วยผู้บรรเลง ๓ กลุ่ม คือ

- ↓ **กลุ่มเครื่องเป่าลมไม้** ได้แก่ อัลโตแซกโซโฟน ๒ เครื่อง เทเนอร์แซกโซโฟน ๒ เครื่อง บาริโทนแซกโซโฟน ๑ เครื่อง คลาริเน็ต และฟลูต
- ↓ **กลุ่มเครื่องเป่าลมทองเหลือง** ได้แก่ ทรัมเบ็ต ๒-๓ เครื่อง ทรอมโบน ๒ เครื่อง
- ↓ **กลุ่มเครื่องดนตรีอื่น ๆ** ได้แก่ กลองชุด เปียโน กีตาร์ กีตาร์เบส บางครั้งยังใช้แบนโจด้วย

๕.๒ บทเพลงที่บรรเลงโดยวงบิกแบนด์

บทเพลงที่ใช้บรรเลงเป็นบทเพลงทั่วไป ใช้บรรเลงเพลงแจ๊สเป็นส่วนใหญ่ ในประเทศไทย มีการนำวงดนตรีประเภทนี้มาใช้บรรเลงสำหรับดนตรีลูกทุ่งด้วย นิยมใช้บรรเลงประกอบการเต้นรำ บทเพลงที่ใช้บรรเลงจึงมีทั้งจังหวะช้าและเร็ว

๖. วงคอมโบ (Combo Band)

วงคอมโบ เป็นพัฒนาการทางดนตรี มีบทบาทและหน้าที่ต่างจากวงบิกแบนด์ มีขนาดวงเล็กกว่า จุดมุ่งหมายของการบรรเลง ด้วยวงคอมโบ คือ บรรเลงประกอบการขับร้อง บรรเลงเพื่อการฟัง บรรเลงประกอบการเต้นรำ และบรรเลงเพื่อประกอบการแสดงต่าง ๆ

วงคอมโบ (Combo Band)
ที่มา : Sippakornp (ม.ป.ป.)

๖.๑ การจัดวงและการใช้เครื่องดนตรีในวงคอมโบ

วงคอมโบ เป็นวงดนตรีที่มีจำนวนนักดนตรีและเครื่องดนตรีที่ไม่แน่นอน เครื่องดนตรีส่วนใหญ่ที่นิยมใช้ เช่น ไวโอลิน ทรัมเป็ต แซกโซโฟน ทรอมโบน เปียโน เบส ดับเบิลเบส กลองชุด ซึ่งเครื่องดนตรีสามารถนำมาผสมวงได้ตามความต้องการ

๖.๒ บทเพลงที่บรรเลงโดยวงคอมโบ

บทเพลงที่บรรเลงเป็นบทเพลงทั่วไป บรรเลงตามความเหมาะสมของงาน

๗. วงชาโดว์ (Shadow Band)

วงชาโดว์ เป็นวงดนตรีขนาดเล็ก ก่อตั้งขึ้นในประเทศอังกฤษ ได้รับความนิยมในช่วงปี ๑๙๕๐ และพัฒนาขึ้นมาเป็นวงดนตรีที่นิยมบรรเลงกันในปัจจุบัน

๗.๑ การจัดวงและการใช้เครื่องดนตรีในวงชาโดว์

วงชาโดว์ จะใช้เครื่องดนตรี ได้แก่ กีตาร์ไฟฟ้า เบสไฟฟ้า และกลองชุด โดยนักดนตรีเป็นผู้ขับร้องเอง

๗.๒ บทเพลงที่บรรเลงโดยวงชาโดว์

บทเพลงที่บรรเลงจะเป็นเพลงร็อกเป็นส่วนใหญ่ มีดนตรีที่สนุกสนานเร้าใจ

วงชาโดว์ (Shadow Band)

ที่มา : Rob Hyrons (๒๕๕๕)

๘. วงสตริงคอมโบ (String Combo Band)

วงสตริงคอมโบ เป็นวงดนตรีที่พัฒนามาจากวงชาโดว์ ซึ่งเป็นวงดนตรีที่ได้รับการพัฒนาและเป็นที่นิยมไปทั่วโลกจนปัจจุบัน วงสตริงคอมโบที่เป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียง เช่น วงดิอิมพอสซิเบิล (The Impossible) วงเพรสซิเด็นท์ (President)

วงดิอิมพอสซิเบิล (The Impossible)

ที่มา : Discogs (ม.ป.ป.)

วงเพรสซิเด็นท์ (President)

ที่มา : Rateyourmusic (ม.ป.ป.)

๘.๑ การจัดวงและการใช้เครื่องดนตรีในวงสตริงคอมโบ

วงสตริงคอมโบ จะใช้เครื่องดนตรีที่ประกอบด้วยกีตาร์ไฟฟ้า ๒ เครื่อง เบสไฟฟ้า ๑ เครื่อง กลองชุด ๑ ชุด บางวงมีคีย์บอร์ด ๑ เครื่อง

ในวงสตริงคอมโบ “กีตาร์” ถือว่าเป็นเครื่องดนตรีที่มีบทบาทในการบรรเลงอย่างมาก โดยบรรเลงทั้งขึ้นต้น ล้อรับเสียงขับร้อง และบรรเลงทำนองท่อนจบ เรียกว่า ลีดกีตาร์ หรือโซโลกีตาร์ ส่วนกีตาร์อีกตัวทำหน้าที่ดีดคอร์ดประกอบเพลง เรียกว่า ริทึมกีตาร์ (Rhythm Guitar)

วงสตริงคอมโบบางวงอาจเพิ่มเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าไปด้วย เช่น ทรัมเป็ต แซกโซโฟน ทรอมโบน

๘.๒ บทเพลงที่บรรเลงโดยวงสตริงคอมโบ

บทเพลงที่บรรเลงยังคงเป็นบทเพลงร็อกตามสมัยนิยม ปัจจุบันวงสตริงคอมโบจะถูกเรียกตามแนวเพลงของวงดนตรีวงนั้น เช่น ถ้าเล่นแนวร็อกก็จะใช้ว่า วงร็อก นอกจากนี้ยังมีวงพ็อป วงเรกเก้ วงสกา

การบรรเลงบทเพลงโดยวงสตริงคอมโบในยุคปัจจุบัน
ที่มา : The Power Band (๒๕๖๕)

รักษ์โลก

ในการจัดการแสดงดนตรีตามสถานที่ต่างๆ หลังเลิกการแสดงแล้วควรเก็บสถานที่ให้เรียบร้อย ไม่ทิ้งขยะต่างๆ ในสถานที่แสดง เพื่อให้สถานที่นั้นสะอาด เป็นระเบียบ ใช้งานต่อไปได้ และยังไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

ปลอดภัยไว้ก่อน

วงดนตรีแต่ละประเภทมีการใช้เครื่องดนตรีแตกต่างกัน ผู้บรรเลงดนตรีจึงควรระมัดระวังในการใช้เครื่องดนตรี ควรเก็บรักษาเครื่องดนตรีให้ถูกต้อง เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายและใช้เครื่องดนตรีได้นาน

ทักษะชีวิตและอาชีพ

นักประวัติศาสตร์ดนตรี เป็นอาชีพที่เกี่ยวกับการค้นคว้าข้อมูลประวัติศาสตร์ทางดนตรี รวมทั้งรวบรวมข้อมูลและเก็บรักษาข้อมูลให้คงอยู่ไม่สูญหายไป เพื่อเป็นความรู้ต่อไปยังคนรุ่นหลัง

กิจกรรมพัฒนาการอ่าน

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
คทา	คะ-ทา	ตะบอง
คีต	คีต	เพลงขับ การขับร้อง
ทศวรรษ	ทศ-สะ-วัด	รอบ ๑๐ ปี

คำศัพท์น่ารู้

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
church	เชิร์ช	โบสถ์
fine house	ไฟน์ เฮาซ	คฤหาสน์
nobleman	โน้ เบิลเมน	ขุนนาง
period	เพีย' เรียด	สมัย ยุค

โครงงานสู่นวัตกรรม

นักเรียนแบ่งกลุ่มร่วมกันประดิษฐ์เครื่องดนตรีเลียนแบบเครื่องดนตรีสากล จากวัสดุในท้องถิ่นมากลุ่มละ ๑ ชิ้น แล้วนำมาเล่นในวงดนตรีสากล และนำเสนอเครื่องดนตรีที่ประดิษฐ์ขึ้น เพื่อเผยแพร่ความรู้ให้กับผู้อื่น

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

G

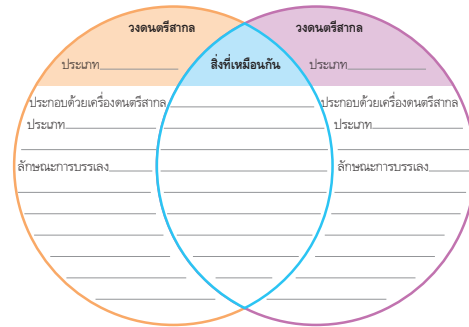
ขั้นสังเกต รวบรวมข้อมูล (Gathering)

- นักเรียนศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวงดนตรีสากลประเภทต่าง ๆ แล้วนำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน
- นักเรียนสังเกตวงดนตรีสากลประเภทต่าง ๆ แล้วบอกชื่อวงดนตรีสากลในภาพให้ถูกต้อง

P

ขั้นคิดวิเคราะห์และสรุปความรู้ (Processing)

- นักเรียนแบ่งกลุ่มเลือกชมการบรรเลงดนตรีสากลกลุ่มละ ๒ ประเภท จากนั้นวิเคราะห์เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างลงในแผนภาพความคิดดังตัวอย่าง

- นักเรียนร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวงดนตรีสากลในประเด็นคำถาม ดังนี้

- วงดนตรีสากลวงใดที่เหมาะสมในการบรรเลงในงานรื่นเริงปีใหม่
- ถ้านักเรียนต้องไปแข่งขันประกวดวงโยธวาทิต จะแสดงอย่างไรให้น่าสนใจ
- แถววงสามารถนำมาบรรเลงในงานประเพณีของไทยได้อย่างไรบ้าง

A1

ขั้นปฏิบัติและสรุปความรู้หลังการปฏิบัติ (Applying and Constructing the Knowledge)

- นักเรียนแบ่งกลุ่มเลือกงานในโอกาสสำคัญต่าง ๆ ๑ งาน และจัดวงดนตรีสากลให้เหมาะสมกับงานที่เลือกตามหัวข้อที่กำหนด ดังนี้
 - สถานการณ์ที่เลือก
 - วงดนตรีที่เลือกบรรเลง
 - เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงดนตรี
 - บทเพลงที่ใช้บรรเลง ยกตัวอย่าง ๒ เพลง
 - เพราะเหตุใดจึงเลือกวงดนตรีนี้

- นักเรียนกลุ่มเดิมเลือกชมวงดนตรีพื้นเมืองในท้องถิ่นของตนเอง ๑ วง แล้วบันทึกผลการชมวงดนตรีพื้นเมืองที่เลือกตามหัวข้อ ดังนี้

- ชื่อวงดนตรี
- เครื่องดนตรีที่ใช้ในวง
- โอกาสที่ใช้แสดง

A2

ขั้นสื่อสารและนำเสนอ (Applying the Communication Skill)

- นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอการจัดวงดนตรีสากลกับโอกาสสำคัญที่เลือกหน้าชั้นเรียน โดยเพื่อนกลุ่มอื่นและครูร่วมกันประเมินผล ตรวจสอบความถูกต้องและเสนอแนะ

S

ขั้นประเมินเพื่อเพิ่มคุณค่าบริการสังคมและจิตสาธารณะ (Self-Regulating)

- นักเรียนแต่ละกลุ่มประเมินตนเอง อภิปรายและแสดงความคิดเห็น นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขผลงานให้ดีขึ้น
- นักเรียนกลุ่มเดิมร่วมกันจัดทำแผ่นพับวงดนตรีสากลที่น่าสนใจ ๑ วง พร้อมกับตกแต่งให้สวยงามโดยใช้เทคโนโลยีตามหัวข้อที่กำหนด ดังนี้
 - วงดนตรี
 - เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงดนตรี
 - โอกาสที่ใช้บรรเลง
 - บทเพลงที่ใช้บรรเลง
 จากนั้นนำไปเผยแพร่ความรู้ให้กับผู้อื่นต่อไป
- นักเรียนนำทักษะความรู้ในการจัดวงดนตรีสากลไปใช้ในการเลือกหรือจัดวงดนตรีสากลให้เหมาะสมกับงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ และนำความรู้ไปเผยแพร่ผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อเผยแพร่ความรู้ให้กับผู้อื่นต่อไป

วงดนตรีสากล

ประเภทและการจัดวงดนตรีสากล

วงแชมเบอร์มิวสิก เป็นวงดนตรีขนาดเล็กที่มีผู้บรรเลงในแต่ละแนวคนเดียว มีตั้งแต่กลุ่มละ ๒-๕ คน บรรเลงบทเพลงสั้น ๆ ที่ประพันธ์ขึ้นมาเฉพาะ

วงออร์เคสตรา หรือวงซิมโฟนีออร์เคสตรา เป็นวงดนตรีที่มีเครื่องสายเป็นหลักของวง และมีเครื่องเป่าลมไม้ เครื่องเป่าลมทองเหลือง เครื่องลิ่มนิ้ว และเครื่องกระทบประกอบในวง บรรเลงประกอบการแสดงโอเปร่า คอนแชร์โต ซิมโฟนี เพลงร้องเกี่ยวกับศาสนา

วงซิมโฟนิคแบนด์ หรือวงดุริยางค์เครื่องเป่าประเภทหนึ่งบรรเลงใช้เครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าเป็นหลัก

วงมาร์ชชิ่งแบนด์ หรือวงดุริยางค์เครื่องเป่าประเภทเดินบรรเลง เป็นวงดนตรีที่นิยมใช้บรรเลงนำขบวนพาเหรด สนามกีฬา หรืองานเฉลิมฉลอง บรรเลงเพลงมาร์ชต่าง ๆ

วงบิกแบนด์ เป็นวงดนตรีแจ๊สประเภทหนึ่ง มีผู้บรรเลง ๓ กลุ่ม คือ กลุ่มเครื่องเป่าลมไม้ เครื่องเป่าลมทองเหลือง และเครื่องกระทบ บรรเลงเพลงทั่วไป เพลงประกอบการเต้นรำ

วงคอมโบ เป็นวงดนตรีขนาดเล็ก เป็นวงดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการขับร้อง ฟัง เต้นรำ และการแสดง

วงชาโดว์ เป็นวงดนตรีขนาดเล็กและเริ่มแพร่หลายจนเป็นที่นิยม และพัฒนาเป็นวงดนตรีในปัจจุบัน เครื่องดนตรีที่ใช้ เช่น กีตาร์ไฟฟ้า เบสไฟฟ้า และกลองชุด บรรเลงเพลงร็อก

วงสตริงคอมโบ เป็นวงดนตรีที่พัฒนามาจากวงชาโดว์ และมีความนิยมไปทั่วโลกจนถึงปัจจุบัน บรรเลงเพลงร็อกทั่วไป

ผังสาระการเรียนรู้

เครื่องหมายกำหนดบันไดเสียง

- เครื่องหมายกำหนดบันไดเสียง (Key Signature)
- การเรียงเครื่องหมายกำหนดบันไดเสียง

เครื่องหมายและสัญลักษณ์ทางดนตรี

ตัวชี้วัดระหว่างทาง

- อ่าน เขียน โน้ตดนตรีไทย และสากลในอัตราจังหวะต่าง ๆ (ศ ๒.๑ ม.๔-๖/๔)

สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- เครื่องหมายและสัญลักษณ์ทางดนตรี
 - เครื่องหมายกำหนดบันไดเสียง

สาระสำคัญ

การศึกษาเกี่ยวกับเครื่องหมายและสัญลักษณ์ทางดนตรีจะทำให้สามารถขับร้องและบรรเลงดนตรีได้อย่างถูกต้อง